

Kmečka zveza je zmagala, a v svesti si je tudi dolžnosti, katero je s to zmago nanovo sprejela. Tudi v bodoče bo ji prva skrb le blagor našega katoliškega, slovenskega, kmečkega ljudstva, in za ta blagor krepko na delo! Naprej, naše vrste se naj krepijo in rastejo!

Črni dan „Narodne stranke“.

Iz Savinske doline.

Zgodilo se je, kar so vsi trezno misleči pričakovali. Dne 23. januarja je naša kmečka stranka, ki je pravzaprav stara slovenska stranka, Narodno stranko tako porazila, da leži že sedaj v zadnjih zdihljajih. Par let bo morebiti še navidezno životala, a potem bo izdihnila, kajti Narodni stranki pomankujejo resni pristaši, pomankujejo ji pa tudi denarna sredstva.

In vse to smo mi naprej videli, naprej prerovali. Kakšna je bila družba, ki je Narodno stranko ustanovila? Nekaj nezadovoljnih advokatskih koncipientov, nezadovoljnih zato, ker jim niso pustili stari gospodje iz posojilniških jaslji zobati; nadalje liberalno učiteljstvo, ki ima v svojem programu samo eno točko, namreč zvišanje svojih plač; zraven pridejo falirani študentje, uredniki zakotnih liberalnih listov; srednješolci, uboge žrtve brezvestnih voditeljev Narodne stranke, in nekateri kmetje, kojih politično prepričanje je najbližje političnemu prepričanju Štajerčijancev. Ti ljudje so tedaj ustanovili Narodno stranko, ki je pri volitvah majnika meseca nekaj navideznih uspehov dosegla, navidezni sem rekel, kajti posluževala se je v političnem boju lažij in nasilstva. In ker so se ta sredstva majnika meseca tako dobro obnesla, hotela se jih je posluževati tudi sedaj. A laž ima kratke noge in ugonobila je tistega, ki je mislil, da bo z njeno pomočjo zmagal.

Ne bomo nikdar pozabili, kako so naši politični nasprotniki lagali, da ima njih kandidat šest latinskih šol, in vendar je pošteno Zdošek gimnazijo komaj od znotraj videl in potem že v prvem razredu pobegnil. Razupili so našega kandidata Terglava za analfabeta, in sicer tistega Terglava, ki je svoje dni „Domovini“ toliko dopisov poslal v zadevi volitve v šentpeterski občinski zastop in ki je tudi nemškutarski polom v tej občini povzročil. Očitajo mu, da je obiskoval enorazrednico, akoravno lahko vse starejša rojake za priče pokličemo, da se je poprej v enorazrednicah več in temeljiteje učile in tudi naučilo, kakor sedaj v štirirazrednicah. In temu se ni čuditi. Naši učitelji so večinoma liberalci, ki se brigajo v prvi vrsti za politiko, zraven pa kričijo, da bi svoje neuspehe prikrili, kako naporno da delujejo in kakega pomena da so za ljudski blagor. Lahko bi bili, res, ko bi svoj poklic spoznavali in izvrševali z višjega stališča, a tega liberalni učitelji ne store, ampak to store oni skromni gospodje-tovariši, ki o svojih zaslugah kolikor mogoče malo govore. Žalibog da je takih premalo.

Sicer ima pa lahko človek z enorazrednico, ki se je sam pozneje pridno naprej olikaval, ki je pridno čital, bolj pametne nazore o politiki, kakor kak eden doktor juris, ki hoče z glavo skozi zid. Češki minister-rojak Prašek ima le meščansko šolo, in vendar se ne bo radi tega nobeden nad njim spodtikal, če je sicer sposoben in pameten. In sposoben in pameten kandidat, vsaj tako sposoben kakor Zdošek, je bil tudi naš Terglav. To dokazuje dejstvo, da je bil z dvotretjinsko večino voljen.

VI.

„Gorje nam, mati! Izgubljeni smo! Kmetje so vdarili na grad!“

Minilo je osem dni, a nikdo se ne gane. Vsakdo opravlja svoj posel, kakor da je res nastal za kmete mir in pokoj.

Došla je osma noč in z njo mlad mesec na nebu. V vasi je vse mirno; tudi na gradu že vse spava razun stolpnega čuvaja in Tahove soproge Jelene Zrinjske, ki še moli svojo vsakdanjo večerno molitev.

Naenkrat počni top, počni drugič, počni tretjič, v vasi se oglasi zvonček, začuje se krik in žvenket. Jelena zatrepeče ter leti k oknu. In kaj vidi tam?

Ves susjedski breg je posut s kopji, kosami in puškami, in pri tem krik in vik, da bi človek kar oglušil.

Na pol oblečen prihiti k njej v sobo njen sin Gavro in obupno zakriči:

Gorje nam, mati! Izgubljeni smo! Kmetje so vdarili na grad!

Jelena zapove kastelanu Petričeviču, naj strelija na uporne kmete, pa vse zama! Petričevič in Bošnjak sujeta iz topov svinčeno zrnje na kmete, deset se jih zvrne, a sto se jih navali na njih mesto. Eni razdirajo in sekaajo grajska vrata, drugi plazijo po lestvah na ozidje.

Zvon udarja čim dalje glasneje, med vedno hujšim tuljenjem množice se podro grajska vrata z urnebesnim gromom in kakor hudournik se privale besni in razjarjeni kmetje v grad.

Bled in krvav prihiti Petričevič v sobo, prosi gospo, naj se roši. Kmetje, da so ugnali orož-

Slovenskemu kmetu že lahko pripisujemo toliko razsodnosti, da bi bil nesposobnost Terglava, ki je govoril na neštevilnih shodih, spoznal.

Narodna stranka pa se iz svojega poraza lahko uči, da laž pomaga le nekoliko časa. Osramoščena je pred svetom Narodna stranka, ne spodnještajersko slovenstvo, kakor piše Kukovčev glasilo. Za spodnještajerske Slovence bo 23. januar vedno časten dan, dan, ko je zmagala resnica nad lažjo, dan, ko je bil v deželni zbor izvoljen mož, ki poče o liberalizmu, o preganjanju cerkve in duhovnikov nič vedeti, temveč nesebično delati za slovensko ljudstvo.

Bog živi našega Terglava!

Poučni tečaj S. K. S. Z. v Celju.

Nepričakovano sijajno je uspel ta poučni tečaj. Bil je pravo ljudsko vseučilšče, kakor so se izražali udeleženci. Na zunaj je napravilo velik utis že število udeležencev; bilo jih je 106 tujih iz raznih okrajev ter okoli 30 domačih. In toliko jih je prišlo, ne da bi se posebej vabilo na tečaj. Od raznih strani smo čuli izraze obžalovanja, da niso vedeli za tečaj, ker bi sicer tudi prišli. Pa odkritosrčno povedano, če bi jih prišlo še več, bi ne imeli več prostora za vse. In kako so bili ti udeleženci? Sami navdušeni, ukaželjni mladi možje in mladeniči, ki so s svinčnikom v roki s tako vztrajnostjo in s takim zanimanjem sledili predavanjem, da je ogenj navdušenja prehajal tudi že radi tega na predavatelje in na vse, ki so slučajno prišli gledat tečaja.

Bilo je res lepo, tako da so udeleženci zadnji dan pravili: „Škoda, da se moramo že raziti!“ In vendar je trajal tečaj od ponedeljka zjutraj do četrtega popoldne, in predavalo se je tri ure predpoldne in tri ure popoldne. In ta čas se je še večkrat nategnil, kakor se je tudi prosti čas porabil v razlaganje celjskih zgodovinskih znamenitosti ter v ogledovanje istih zlasti v mestnem muzeju.

Predavatelj je bilo deset. Naslovi predavanj se glase: Važnost socialnega vprašanja za Slovence. Krščanski socializem. Stranke pri nas in drugod. Naš bodoči program. Kmečko vprašanje. Zadrugištvo. Občinski in okrajni zastop, deželni in državni zbor, krajni, okrajni ter deželni šolski svet, zdravstvena okrožja, cerkveni skladni odbor. Društveni in zborovalni zakon, shod. Društveno delovanje in gospodarstvo. Časopisje. Govorništvo. Agitacija. Prometna sredstva. Alkoholizem. Telovadba. Petje.

Neudeležencem se p teh predavanjih v kratkih besedah ne da veliko povedati. Zato raje priporočamo posnemanje onega udeleženca, ki je imel v domačem izobraževalnem društvu predavanje o tem poučnem tečaju. Tako sejte semena, ki so padla v vaša srca na tečaju, naprej, da bodo obrodila tisočeri sad! Udeležencem bodo te prijetne ure ostale le v sladkem spominu, kakor bo ostal v prijetnem spominu tudi zabavni večer, njega šaljivi govornik nič manj, kot resen ud profesorskega zbora, ki je zdaj navaden infanterist tam nekje daleč za gorami.

Politični ogled.

— Državni zbor. Najvažnejše vprašanje, s katerim se bo bavila zbornica, je splošno starostno zavarovanje, toda priprave za ta zakon še niso tako do-

zorele, da bi ga vlada mogla predložiti že spomladi, ampak jo bo predložila še-le v jeseni.

— V državni zbornici vlada živahno življenje, vkljub temu, da zbornica nima sej. Med tem pa delujejo odseki, med njimi najvažnejši, proračunski odsek. Zadnji teden so si udje tega odseka razdelili med seboj poročila. Izmed slovenskih in hrvaških poslancev poročajo dr. Korošec o tobaku, dr. Žitnik o soli, dr. Ploj o direktnih davkih, vitez Vuković o pomorskih zadevah. Socialdemokrati so dobili le eno poročilo, največ poročil pa imajo v rokah krščanski socialci.

— Krščansko-socialna stranka nič ni prav zadovoljna s sedanjim ministrskim predsednikom Bekom. Stranka ga mora podpirati pri vladanju, dala mu je tudi dva ministra dr. Ebenhoča in dr. Gessmana, a baron Bek se preveč ozira na socialdemokratsko stranko. Dr. Gessmann je bil imenovan za ministra, da se zanj sestavi posebno delavsko ministrstvo, a še do danes to ministrstvo ni sestavljeno. Socialdemokrati se namreč boje, da bi prišlo delavske zadeve v roke krščansko-socialnega ministra in za to ovirajo sestavo ministrstva. Bek pa jih le pre-rad posluša. V krščansko-socialni krogli se z vso resnostjo govori, da bosta njihova ministra odložila svoje časti, ako baron Bek kmalu ne krene na drugo pot. Vrhu tega so krščanski socialci tudi nevoljni na Beka, ker z vso odločnostjo sili na trgovinsko pogodbo s Srbijo, ki kmečkemu ljudstvu ne bode ljuba. Krščansko-socialni voditelji so zadnje dni neprestano v zvezi z vlado.

— Proračunski odsek. V tem odseku sta v torek dne 28. jan. govorila dr. Ploj in dr. Korošec. Dr. Ploj je govoril o spravi med narodi. Dr. Korošec pa je v odločnih besedah protestiral proti hujskajočemu govoru nemškega ministra-rojaka Peške, ki ga je imel v ponedeljek dne 27. januarja v Gradcu. Minister je sumničel Jugoslovane, da hoče posebno državo ter navduševal nemške uradnike, da nacionalno delajo. Mi Slovenci vemo iz žalostnih izkušenj, kako izgleda tako nacionalno delovanje nemških uradnikov. Nadalje je minister Peška agitiral za sulverin in sidmarko. Dr. Korošec graja, da c. kr. ministri na ta način delajo za narodni boj in razpor, namesto za spravo. Potem še je obširno govoril o zaostalem uredništvu uradnih časopisov, ki so naj za Slovence slovenski ter terjal, da se korespondenčni biro moderno upravi.

— Veterinarski svet (živinozdravniški svet) v poljedelskem ministrstvu je zboroval 13. t. m. Povdarjalo se je, da je neobhodno potrebno, da se zviša število živinozdravnikov. Zastopnik „Slovenskega kluba“ je sprožil vprašanje, kaj misli vlada ukreniti glede živinske kuge. Minister je obljubil, da se zakonski načrt kmalu predloži. Sklenili so nadalje zahtevati, da naj se za konje, ki jih pobijajo radi konjskega smrklja, gospodarju izplača odškodnina, ker je krivično, da morajo gospodarji toliko trpeti. Ob enem je veterinarski svet zahteval od vlade, naj ostro zastraži našo mejo pred vtihotapljenjem tuje živine, ki zanaša k nam živinsko kugo. Vlada je obljubila podpirati tudi svinjerejo. Seji je predsedoval slovenski poslanec g. Povše.

— Trgovinska pogodba s Srbijo bode baje kmalu končana. Vlada dela na vse kriplje, da se dovoli tudi gotovo število mesa in živine za uvoz iz Srbije. Opira se pri tem na glasovanje v zbornici za odprtje mej, pri katerem so tudi nekateri kmečki poslanci n. pr. Roblek glasovali za odprtje. Kmetje se naj pri teh „skrbnih“ poslancih zahvalijo za ta udarec!

— Rusko. L. 1867 so znašali zemljiški dolgovi na Ruskem 99,594.000 rubljev; l. 1877 — torej deset

nike, Peter Bošnjak je ranjen, poveljniku orožnikov je kosa odrezala glavo, na stolpu pa se že vije prapor Uršule Heningove.

Žvenket postaja slabšeji, le zdaj pa zdaj se še začuje strel puške. Ljudstvo buči in šumi kakor razburkano morje, že se približajo sobi grofice Jelene.

Vrata se odpro, velik orožnik s sekuro v roki jame mahati proti besni trumi, ki hoče udreti v sobo. Kmet za kmetom se zvali pod njegovim udarcem; zdajci strel iz samokresa in orožnik se zgrudi mrtev grajskakinji pod noge.

Smrt Tahu! je gromelo po hodnikih in v sobo se privale četa kmetov.

Stojte! zakliče krepek glas in na mig obstanejo kmetje. V sobo pa vstopi s krvavo sabljo v roki Stefan Gregorijanec in za njim gospa Uršula. S plaščem si obriše Gregorijanec krvavo sabljo pa reče strogo:

Gospa Tahova! Pripehali smo pravo lastnico gradu, Uršulo Heningovo! Vašemu gospodstvu je konec!

Da, kaži smo strli glavo, ohola Zrinjska hči!, zakliče gospa Uršula Heningova. Zopet je moj očetov grad!

Nato se obrne h kmetom, veleč jim, naj si nagrabijo in naplenijo, kar kdo more, ona noče od tega krvniškega blaga ničesar.

Kakor okamenela gleda Jelena, kaj se godi pred njenimi očmi. Iz te otrplosti jo vzdrami Stefan, češ, pravi gospodarji gradu so zdaj tu, krivični pa naj se kmalu odpravijo. V vasi jo čaka voz in kastelan Petričevič naj jo z deco zapelja v Zagreb, kajti tudi Stubica je v njegovih rokah.

Jelena dvigne glavo in de mirno:

Gospa Uršula! Razbojnica! Tega vam ne pozabim nikdar!

Po teh besedah prime sina za roko ter zapusti grad.

Kmetje pa so si delili Tahovo bogastvo ter neprestano mrmrali: Smrt Tahu!

VII.

„Na noge, da pozdravimo bana, kakor se spodobi za izdajalca!“

V veliki dvorani mokriškega gradu so imeli hrvaški plemenitaši posvetovanje. Na koncu okrogle mize je sedel podban Ambrož Gregorijanec ter si neprenehoma gladil dolgo, častljivo, kakor marmor belo brado. Za njim pa je stal njegov sin Stefan, kakor napeta puška, vsak čas pripravljen, da kvisku plane.

Ravno je razlagal podban zbrani gospodi, v kakem žalostnem stajju je hrvaška domovina, kako ji trga Turčin kos za kosom od telesa. Ban Peter Erdedi je sicer junak, a za bana ni!

Pritepel se je na Hrvaško še Tah, ta oholež, ki misli, da je sam gospodar vse Hrvaške! S svojo grozovitostjo je spravil do skrajnega obupa kmete, ki — naj reče kdo kar mu drago — vendar tudi nosijo na sebi podobo božjo, ki imajo tudi srce in dušo. A krvolok Tah ravna z njimi huje ko z živino.

Ali je potem mogoče, da se še kmečki stan obdrži? Tare ga turška sablja, bije gospodski bič, ubija glad; naj izgine kmetstvo, odkod denar, vojska, plug? Kdo bo branil domovino? Turška sužnost jim je gotova! No, seveda, Taha bi zelo malo bolela glava, če bi zagospodovali Turki po naši